

Analyse af fordelingen mellem lærlinge og faglærte i SMV'erne **SMV'erne har mange lærlinge, men snydes for praktikbonus**

Flere prognoser viser, at vi kommer til at mangle faglærte i fremtiden. En analyse fra Danmarks Vækstråd viser eksempelvis, at vi kan komme til at mangle op imod 85.000 faglærte i 2025.

For at øge antallet af faglærte indgik regeringen og arbejdsmarkedets parter i august 2016 en trepartsaftale om at skabe 8-10.000 flere praktikpladser om året. Der er som et led i aftalen indført en ny AUB-ordning (Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag) pr. 1. januar 2018. Det er en såkaldt 'praktikplads-AUB', der - med lidt økonomisk pisk og gulerod - skal motivere virksomheder med mere end én ansat til at ansætte flere lærlinge. Logikken er, at virksomheder skal have et vist antal lærlinge i forhold til antal faglærte i virksomheden. Har en virksomhed for få lærlinge, skal den bidrage økonomisk til de virksomheder, der har lærlinge.

Lige inden den nye praktikplads-AUB trådte i kraft har SMVdanmark forsøgt at få en indikation af sammensætningen af vores konjunkturpanels ansatte, for at se, hvordan ordningen vil komme til at påvirke dem. Undersøgelsen er lavet i forbindelse med SMVdanmarks konjunkturundersøgelse i 4. kvartal 2017, hvor 714 virksomheder har oplyst sammensætningen af deres medarbejdere. Undersøgelsen viser blandt andet, at den gennemsnitlige lærling pr. faglært ratio i disse SMV'er er meget højere, end hvad der forventes af den nye praktikplads-AUB ordning.

Hovedpointer fra undersøgelsen

- SMV'erne har i gennemsnit 19 procent lærlinge pr. faglært.
- Af de 37 procent af virksomhederne, der bliver berørt af den nye ordning (har mere end én faglært, men ikke har lærlinge), er 84 procent af dem små virksomheder med under 10 ansatte. Deres merbetaling bliver beskeden på ca. 500-1.000 kr. pr. faglærte.
- På tværs af brancher og antal ansatte er den gennemsnitlige lærling pr. faglært ratio meget højere end den krævede praktikplads-AUB lærling pr. faglært ratio på 2-4 procent.
- SMV'erne har i forvejen et højt antal lærlinge, og hvis det ikke er muligt for dem at tage endnu flere lærlinge, snydes de for den nye 'merbeskæftigelses' praktikbonus.
- Den nye praktikplads-AUB ordning rammer ikke de virksomheder, der i forvejen har lærlinge (og som, vi ved, er godkendt som praktiksted), da alle de adspurgte opfylder de nye krav om elevantal.

SMV'ernes lærlingeandel overstiger krav

Som udgangspunkt er der et ekstra bidrag på 27.000 kr. pr. manglende 'elevpoint'. Det betyder, at der for den enkelte virksomhed vil være en ekstra omkostning på ca. 500-1.000 kr. pr. faglært medarbejder, hvis virksomheden ikke har en lærling. Hvis det omregnes til lærlinge pr. faglært vil det sige,

at virksomhederne skal have en hel lærling for hver 30-50 faglærte afhængig af branche – altså i omegnen af 2-4 procent.

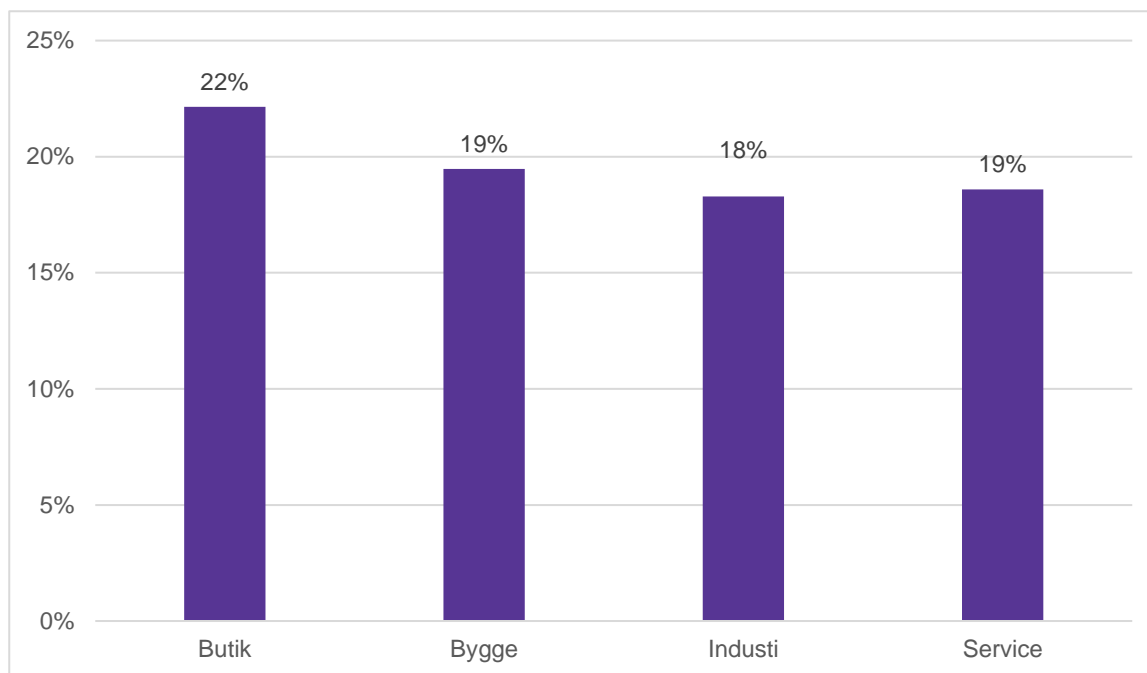
De nyeste tal fra SMVDanmarks konjunkturvurdering i 4. kvartal 2017 viser, at de deltagende virksomheder har en gennemsnitlig lærlingeandel i forhold til antal faglærte på 19 procent. Det betyder, at de fleste af respondenterne ikke bliver ramt af den nye praktikplads-AUB ordnings krav på 2-4 procent lærlinge. Den høje gennemsnitlige lærlingeandel på 19 procent hos SMV'erne i denne undersøgelse er en indikation på, at de påtager sig det ansvar, der ligger i at tage lærlinge/elever. Den høje andel kan være påvirket af, at der i mange af respondenternes underbrancher er en god tradition for at have mange lærlinge, samt at det er særligt engagerede virksomheder, der svarer på undersøgelsen. Man forudsætter i praktikplads-AUB kravene, at ansvarsbevidste virksomheder med mange lærlinge forsætter med samme antal, men man har ikke taget højde for, at virksomheder, der tager flere lærlinge end de er forpligtet til, kan tænkes at nedsætte antallet af lærlinge til deres måltal.

Der er dog også 261 respondentvirksomheder med mere end én faglært, som ikke har lærlinge og derfor vil blive ramt af praktikplads-AUB merbetalingen. 59 procent af disse virksomheder har kun 2-4 faglærte ansatte, og 84 procent har under 10 ansatte. Virksomhederne i undersøgelsen vil derfor ikke få en høj praktikplads-AUB merbetaling, men et beløb, der ligger mellem 500-1.000 kr. pr. faglærte afhængig af branche. Det er ikke muligt ud fra undersøgelsen at vurdere, om disse virksomheder ikke har mulighed for at blive godkendt som praktiksted, eller om de har valgt ikke at tage lærlinge, men der ligger selvfølgelig et potentiale for praktikpladser i nogle af disse virksomheder.

Fordeling af lærlinge pr. faglært opdelt i brancher og virksomhedsstørrelse

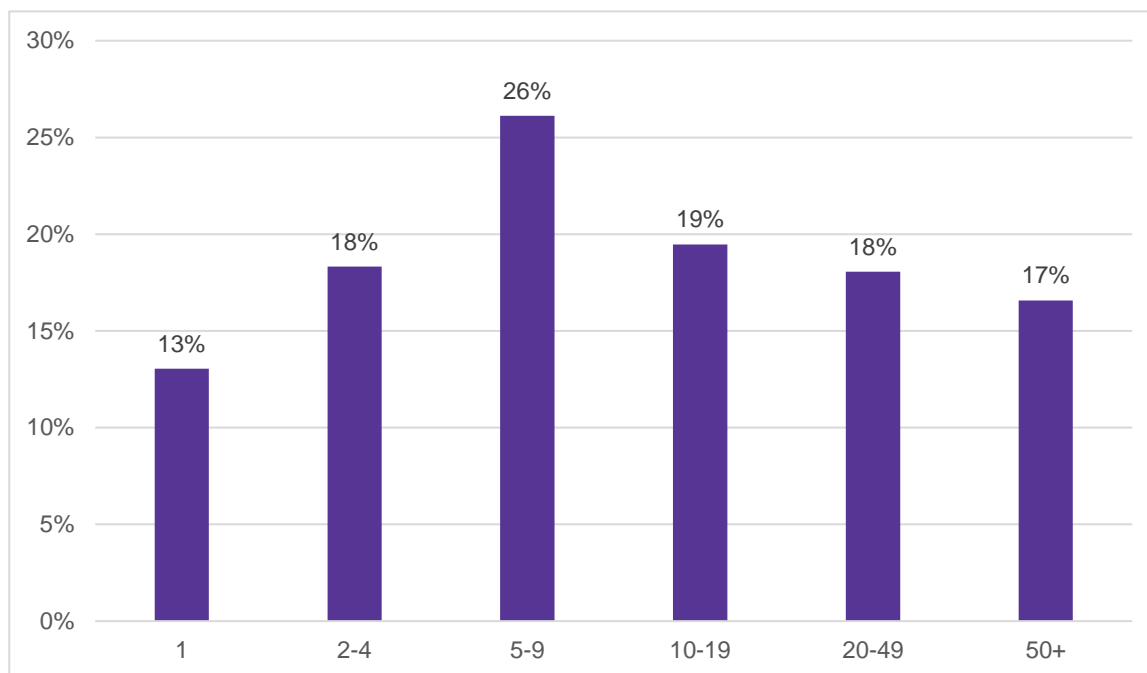
Deles tallene op på brancheniveau er der heller ikke noget, der tyder på, at der er nogen af de 4 brancher, som kommer til at have problemer med at overholde den nye praktikplads-AUB ratio – hvor 2-4 procent skal være lærlinge ud af de faglærte i virksomheden. Her ses det, at butiksbranchen gennemsnitligt har en lærling pr. faglært ratio på 22 procent, hvilket også er den højeste ratio brancherne i mellem. De andre tre brancher: bygge, industri og service har alle en ratio på 18-19 procent.

Figur 1: Antal lærlinge i procent af faglærte fordelt på branche

Opdeles der i stedet på antal medarbejdere, er der igen ikke noget, der tyder på, at det nye krav fra praktikplads-AUB ordningen på 2-4 procent lærling pr. faglært kommer til at presse SMVdanmarks medlemsvirksomheder. Virksomheder med kun én ansat er udeladt, da ordningen som tidligere nævnt kun gælder for virksomheder med mere end en ansat. For respondenter med 2-4 faglærte ansatte er deres gennemsnitlige lærlinge pr. faglært ratio på 18 procent, hvilket stadig er langt over kravet om 2-4 procent fra praktikplads-AUB. Virksomheder med 5-9 faglærte er klart den gruppe, der procentvis tager flest lærlinge – hele 26 procent i gennemsnit. Tallet falder støt ned til 17 procent for virksomheder med over 50 faglærte ansatte, men selv dette er langt over praktikplads-AUB kravet.

Figur 2: Antal lærlinge i procent af faglærte fordelt på antal ansatte

SMV'erne med lærlinge går glip af bonus

I forbindelse med den nye praktikplads-AUB følger også to forskellige bonusordninger. Den første bonusordning går på, at hvis virksomhederne har flere elever end praktikplads-AUB kravet – og flere end de seneste 3 år – får de en 'merbeskæftigelses' praktikbonus på op til 25.000 kr. pr. ekstra lærling ansat efter 1.1.2018. Den anden bonusordning kaldes 'fordelsbonus'. Man kan opnå op til 5.000 kr. ekstra pr. lærling ansat efter 1.1.2018, hvis den/de elev(er), der bliver ansat, er en del af en fordelsuddannelse. Bonussen er betinget af, at der er overskud i indbetalingerne til den private sektor for praktikplads-AUB, og er derfor ikke garanteret.

Respondenterne i denne undersøgelse har tydeligvis taget ansvar og ansat elever, før ordningen trådte i kraft. De bliver indirekte straffet for at have haft elever tidligere, da deres gennemsnitlige antal elever de seneste 3 år kommer til at negativt påvirke deres mulighed for praktikbonus. Disse virksomheder har muligvis det maksimale antal lærlinge, som er forsvarligt for deres virksomhed, og kun nogle vil have mulighed for at ansætte flere lærlinge end de sidste tre år og derved udløse praktikbonus. Manglen på praktikbonus koblet med det lave krav til antal elever, kan risikere at have en negativ effekt på disse virksomheders lærlingeoptag.

SMV'er med lærlinge overgår praktikplads-AUB med flere kilometer

Af de virksomheder, som har deltaget i undersøgelsen, og som har mere end én faglært, er der 55 procent, som svarer, at de har en elev/lærling i 4. Kvartal 2017. Disse virksomheder havde tilmed en høj lærling pr. faglært ratio på gennemsnitlig 25 procent. Ingen af respondenterne med lærlinge, og

som, vi med sikkerhed ved, er godkendte praktiksteder, bliver ramt af den nye praktikplads-AUB merbetaling.

Behovet for lærlinge og faglærte i fremtiden er stort – ifølge Danmarks Vækstråd kommer vi til at mangle op mod 85.000 faglærte allerede i 2025. SMVdanmark støtter arbejdet med at skabe flere praktikpladser. Men den nye praktikplads-AUB er blevet meget kompliceret for virksomhederne at forstå. Det kan virke demotiverende for dem med mange lærlinge (19 procent), at der stilles lave krav, og at man samtidig har svært ved at få praktikbonus, da man har alle de lærlinge, man kan.

SMVdanmark foreslår en enkel ordning med en fast bonus til alle, der tager lærlinge.

Fakta om undersøgelsen

I forbindelse med SMVdanmarks konjunkturundersøgelse for 4. kvartal 2017 er virksomhederne blevet spurgt ind til sammensætningen af deres ansatte. Følgende spørgsmål er besvaret af 714 virksomheder:

”Hvor mange i virksomheden har følgende uddannelsesniveauer” (i antal):

Lærlinge/elever?

Ingen videregående uddannelse (ufaglært)?

Erhvervsuddannelse (faglært)?

Kort videregående uddannelse?

Mellem videregående uddannelse?

Lang videregående uddannelse?

Andet, skriv gerne?

Kontakt

Chefkonsulent Dorte Kulle, tlf. +45 32 63 03 10, kulle@SMVdanmark.dk

SMVdanmark, februar 2018